

CBN adviseert over de boekhoudkundige verwerking van de wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen

dr. Stijn Goeminne, Hogeschool Gent, Departement Handelswetenschappen & Bestuurskunde

Wanneer ondernemingen het moeilijk hebben om het hoofd boven water te houden kan de Wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen een onderneming tijdelijk beschermen tegen haar schuldeisers zodat aan haar financieel herstel kan worden gewerkt. De wet wordt relatief vaak aangewend : tussen april 2009 en eind mei 2011 kunnen ongeveer 2.500 opschortingen genoteerd worden.¹ In haar Advies 2011/09 van 6 april 2011 licht de Commissie voor Boekhoudkundige Normen toe hoe de toepassing van die wet boekhoudkundig moeten worden verwerkt.

De Wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen

De Wet betreffende de continuïteit van de ondernemingen (WCO) heeft als doel ondernemingen die in moeilijkheden verkeren meer kansen te bieden tot financieel herstel zodat een faillissement kan vermeden worden. Deze wet vervangt sinds 1 april 2009 de Wet op het gerechtelijk akkoord en stelt twee instrumenten ter beschikking : een buitengerechtelijk minnelijk akkoord en een gerechtelijke reorganisatie.²

Een buitengerechtelijk minnelijk akkoord houdt in dat de schuldenaar aan al zijn schuldeisers of aan twee of meer onder hen een minnelijk akkoord voorstelt met het oog op de gezondmaking van zijn financiële toestand of de reorganisatie van zijn onderneming. De partijen bepalen vrij, zonder tussenkomst van een rechter, de inhoud van dit akkoord.

De procedure van de gerechtelijke reorganisatie strekt ertoe, onder toezicht van de rechter, de continuïteit te behouden van het geheel of een gedeelte van de onderneming in moeilijkheden of van haar activiteiten. De procedure van gerechtelijke reorganisatie beoogt het bewerkstelligen van een minnelijk akkoord; het verkrijgen van een collectief akkoord van de schuldeisers over een reorganisatieplan of het toestaan van de overdracht onder gerechtelijk gezag van het geheel of een gedeelte van de onderneming of haar activiteiten.

¹ http://vbo-feb.be/media/uploads/public/_custom/infor/InforN201123_continuiteitonderneming.pdf

² Dit advies vervangt dan ook advies 143/1 “Invloed van een gerechtelijk akkoord op de schulden en vorderingen”.

Wanneer beroep wordt gedaan op de toepassing van WCO wordt dikwijls aan de schuldenaar uitstel van betaling verleend, of wordt gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van schuld toegestaan of mag hij zijn lening renteloos aflossen, of kan er aan de schuldeisers voorgesteld worden om (een deel van) hun schuldvordering in kapitaal om te zetten,.... Een verscheidenheid aan mogelijkheden is voorhanden. In haar Advies 2011/09 van 6 april 2011 licht de Commissie voor Boekhoudkundige Normen toe hoe die overeenkomsten boekhoudkundig moeten worden verwerkt, zowel bij de schuldenaar, die beroep doet op de WCO, als bij de schuldeiser.

Kwijtschelding van schulden

Wanneer de **schuldenaar** een (gedeeltelijke) kwijtschelding van schulden bekommt, dan mogen deze zijn passief niet meer ten laste zijn. De kwijtgescholden schuld moet aldus worden afgeboekt in de balans, terwijl in de resultatenrekening een uitzonderlijke opbrengst mag worden geboekt. In de toelichting moet deze opbrengst worden besproken. Aldus wordt geboekt :

44 of 175 Handelsschulden

Aan 764-769 Andere uitzonderlijke opbrengsten

Bemerk dat bovenstaande boeking leidt tot een verbetering van het resultaat wat kan leiden tot hogere belastingen, wat indruist tegen de doelstelling van de WCO. Bijgevolg stelt het Wetboek Inkomstenbelasting 1992 (WIB92) in artikel 48/1 dat de winst die voortvloeit uit de minderwaarden is vrijgesteld.

Wat betreft timing moet deze boeking bij een buitengerechtig minnelijk akkoord gebeuren op het ogenblik dat het akkoord tussen de partijen gesloten wordt. Bij gerechtelijke reorganisatie door minnelijk akkoord komt dit in de boeken op het ogenblik dat de rechtbank dit akkoord vaststelt. Bij een gerechtelijke reorganisatie door een collectief akkoord gebeurt dit op de datum van de homologatie van het reorganisatieplan door de rechtbank.

In sommige gevallen is het mogelijk dat de kwijtschelding gebonden is aan een ontbindende voorwaarde. Wanneer aan de voorwaarde is voldaan, bijvoorbeeld opnieuw voldoende financieel gezond zijn, komt de schuld terug op het passief van de schuldenaar via de boeking:

664-668 Andere uitzonderlijke kosten

Aan 44 of 175 Handelsschulden

Dezelfde boeking dient te worden uitgevoerd wanneer het buitengerechtig minnelijk of gerechtelijk akkoord voortijdig wordt beëindigd of ingetrokken.

Bij de **schuldeiser** zal de totstandkoming van een akkoord leiden tot het overboeken van zijn vordering naar de rekening dubieuze debiteuren, voor zover hij dat nog niet had gedaan.

2907 of 407 Handelsvorderingen: Dubieuze debiteuren

Aan 290 of 40 Handelsvorderingen

Wanneer de schuldeiser geheel of gedeeltelijk afstand heeft gedaan van zijn vordering dan moet hij ten belope van dat bedrag een waardevermindering boeken, opnieuw voor zover die waardevermindering op dat ogenblik nog niet werd geboekt.

6330 Waardeverminderingen op handelsvorderingen op meer dan een jaar: toevoeging

Aan 2909 Handelsvorderingen: geboekte waardeverminderingen (-)

of

6340 Waardeverminderingen op handelsvorderingen op ten hoogste een jaar: toevoeging

Aan 409 Handelsvorderingen: geboekte waardeverminderingen (-)

Ook hier voorziet het WIB92 in een expliciete fiscale vrijstelling.

Op het moment van de definitieve afwikkeling van de vordering, moeten de vordering en de geboekte waardevermindering uitgeboekt worden. Er wordt gebruik gemaakt van de rekening 642 Minderwaarden op de realisatie van handelsvorderingen :

[550 Kredietinstellingen: Rekening-courant]

[642 Minderwaarden op de realisatie van handelsvorderingen]

409 Handelsvorderingen: geboekte waardeverminderingen (-)

Aan 407 Handelsvorderingen: Dubieuze debiteuren

Bemerk dat er mogelijk een meerwaarde kan ontstaan wanneer bij de gedeeltelijke kwijtschelding van een schuld een te grote waardevermindering werd geboekt. Bijvoorbeeld, een onderneming die de helft van een schuld heeft kwijtgescholden, schat het verlies groter in en boekt een waardevermindering ten belope van drie kwart van de vordering. Indien de schuldenaar, zoals overeengekomen toch de helft van de vordering terugbetaalt, ontstaat er een meerwaarde op de realisatie van de vordering. In dat geval boekt men :

[550 Kredietinstellingen : Rekening-courant]

409 Handelsvorderingen : geboekte waardeverminderingen (-)

Aan 407 Handelsvorderingen : Dubieuze debiteuren

[742 Meerwaarden op de realisatie van handelsvorderingen]

Renteloze lening

Bij het verstrekken van een renteloze lening, al dan niet als omvorming van een schuld wegens levering van goederen en diensten of een andere schuld, heeft bij de **schuldenaar** geen bijzondere boekingen tot gevolg. De schuld blijft openstaan of bij het bekomen van een renteloze lening wordt een lening geboekt, maar dan, uiteraard zonder de boekingen omtrent de intrest. Een verdiscontering van de schuld is niet van toepassing.

Bij de **schuldeiser** kan een handelsvordering die wordt omgezet in een renteloze lening eventueel als dubieus worden geboekt.

Omzetting van de schuld/vordering in kapitaal

Wanneer de **schuldenaar** zijn schuld omzet in kapitaal, stijgt zijn netto-actief gezien de ingebrachte schuld niet langer een opeisbare schuld is, maar omgezet werd in eigen vermogen. De volgende boekingen worden voorgesteld :

101 Niet-opgevraagd kapitaal (-)
Aan 100 Geplaatst kapitaal

44 of 175 Handelsschulden
Aan 101 Niet-opgevraagd kapitaal (-)

Bovenstaande boeking is correct wanneer de schuld wordt ingebracht aan nominale waarde. De Commissie stelt echter dat de rechtsleer ook aangeeft dat inbreng ook aan economische waarde mag gebeuren. De keuze ligt bij de inbrenggenietende vennootschap die de waarde van de vordering in de inbrengakte dient op te nemen. Indien de schuld tegen een lagere economische waarde wordt ingebracht dan de nominale waarde, gebeurt bovenstaande boeking tegen de economische waarde, aangevuld met onderstaande boeking voor het verschil tussen de economische en de nominale waarde :

44 of 175 Handelsschulden
Aan 764-769 Andere uitzonderlijke opbrengsten

De **schuldeiser** die een vordering omzet in aandelen van zijn schuldenaar dient dit te doen tegen de conventionele waarde van de omgezette vorderingen. Nadat hij de vordering reeds dubieus had gesteld en eventueel een waardevermindering had geboekt, dan moet deze worden gesaldeerd en kan het resultaat worden bepaald. Dit leidt tot volgende boeking :

510 Geldbeleggingen of 28 Financiële vaste activa
409 Handelsvorderingen : geboekte waardeverminderingen (-)
642 Minderwaarden op de realisatie van handelsvorderingen
Aan 407 of 2907 Handelsvorderingen : dubieuze debiteuren

Bemerking

Met toepassing van artikel 25 van het K.B. van 30 januari 2001 tot uitvoering van het Wetboek van Vennootschappen moet de draagwijdte van het akkoord duidelijk in de toelichting worden uitgelegd.